

LIGA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

PENTRU

INTERESELE UNITĂȚII CULTURALE A TUTUROR ROMÂNILOR

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

Anul IV. — No. 42.

24 Octobře, 1899.

CĂTRE ABONAȚII REVISTEI „LIGA ROMANA“

Comitetul central al Ligei roagă pe toți d-nii abonați ai revistei «Liga Română» a trimite rămășițele provenite din abonamentele d-lor pe trecut. Din cauza neplăței la timp a acestor rămășițe, cari se ridică la mai multe mii de lei, se pune în pericol existența acestei publicațiuni, comitetul neputînd face față cheltueleur ce se cer cu conducerea și imprimarea revistei. Mulți din cei mai buni Români, cu surprindere am văzut, că după ce au primit revista mai mult timp refușă plata.

Facem un nou apel la sentimentele lor patriotice să nu păgubească Liga cu câți-va lei, cari pentru dînșii este puțin, iar pentru Liga foarte mult. Vom face ca să se încaseze prin poștă abonamentele refușate odată și în cas cînd vor refușă și a doua oară vom publica numele acestor bunî Români cu sumele ce ne dătoresc. Publicațiunea numelor se va face atît prin Revistă cît și prin ziarele politice.

Comitetul central al
Ligei Culturale.

CUCERIREA TRANSILVANIEI

(28 OCTOBRE 1599).

Ceea ce ni se pare azi multora dintre noi un vis sau o deșartă și utopică dorință, ceea ce neconținut preocupă mintea și inima Românilor întregi a fost deja o *realitate*: Transilvania a format deja odată trup din trupul Țării Românești și la 18 Octobře anul acesta au fost 300 de ani de cînd Mihai Viteazul a repurtat strălucita învingere asupra Principelui Ardealului Andrei Bathori, la Șelimber lîngă Sibii, deschizîndu-și astfel intrarea în Alba-Iulia, centrul Transilvaniei.

Dela retragerea legiunilor romane din Dacia, sub Aurelian, această cucerire a fost prima faptă spre o unire a țărilor române ajunse în cursul vremilor, sub stăpîniri străine și dușmane, faptă măreață pe care noi epigonii abia o mai înțelegem.

Mihai Vodă, dușmănit de mai toți vecinii săi, de Polonii cei trufași, de Ieremie Movilă, Domnul Moldovei, de Ungurii lui Sigismund și ai lui Andrei Bathori și de înfiorătoarea împărăție turcească nu găsește decît un foarte îndoelnic și problematic sprijin la împăratul Rudolf II. Cu toate acestea, acest geniu militar și politic după

ce sfăramă puternica armată a lui *Sinan Paşa* la Călugăreni (1595) băgînd spaima în Turci, cari fugeau de *Mihale Oglu*, (Mihai Grozavul) ca de un zeu răsbunător, se hotărî să coprinză Transilvania și să formeze astfel, după ce va fi ocupat și Moldova, *România unită*, patria ideală a atîtor inimi românești !. . . . Ochiul său ager și brațul său viteaz au dus la îndeplinire aceasta a sa puternică concepțiune politică. El ajunsese, după bătălia dela Șelimber, să stăpînească Transilvania și ar fi păstrat-o de sigur mult timp, dacă nu cădea victima neîncrederii slăbănogului împărat.

El a fost asasinat mișelește, dar tot neamul românesc se încălzește și astăzi la amintirea că a fost odată un Domn român, care unise țările surori !. . . .

Iar dacă acum trei sute de ani a fost cu puțință ca patria Românilor să fie unită, cine va putea să smulgă din piepturile noastre nădejdea în un nou triumf al aceleiaș de atunci încoaci permanente și dezvoltate idei de unitate ?

Dacă se zice, că nu facem azi politică «*irredentă*», aceasta nu însemnează că am putea renunța la faptele glorioase ale trecutului nostru, la speranțele bărbățești ale viitorului.

Statul nostru se găsește în raporturi de bună vecinătate cu cei ce stăpînesc azi în chip asiatic țările române de peste munți, dar nimeni nu are nici dreptul nici mai ales puterea de a cîrmui gîndurile și simțirile unui întreg popor, nimeni nu poate înlocui aspirațiunile noastre firești, întemeiate pe istorie, pe tradiții și pe interese puternice de viață cu aspirațiuni oficiale.

Azi mai ales cînd se împlinesc trei veacuri de cînd spada lui Mihai despică hotarele politice cari separaseră secolele dearîndul pe unul și acelaș popor, fiecare Român va trebui să se gîndească cu evlavie la marele Voevod care ne unise pe toți sub domnia sa. Fapta lui constituie un sfînt simbol pentru Românii de pretutindene, ea este pentru noi cea mai însemnată amintire istorică și un izvor de tărie morală în pornirile sufletelor noastre.

Delagruia.

ACELAȘ SISTEM

Și se găseau Români care își făceau ilusia, că programul cu care se prezentase actualul șef al guvernului maghiar pentru prima oară în fața pseudo-parlamentului din Budapesta, ar fi avînd vr'o importanță reală și practică. Mulți credeau că d. Szell, celebrul adept al politicii lui Francisc Déák, ar fi ferm hotărît să schimbe direcția politică de pînă acum, inaugurînd o eră de dreptate și legalitate față cu naționalitățile din Ungaria.

Declarațiunile sale, pe cari le făcu deunăzi în Cameră, și pe care le reproducem și noi, nu se deosebesc intru nimic de fanfaronadele și amenințările de străjnicie ale guvernelor anterioare înțelegînd între ele și pe al bar. Bánffy.

În toată perorația lui, d. Szell nici nu vorbește măcar despre chestia naționalităților, ci se mărginește a spune că o va rezolvi dumnealui printr'o «*bună administrație*» și prin prigonirea agitatorilor români cari ar cuteza să crăcnească împotriva hegemoniei maghiare. Căci ce alta înțelege actualul prim-ministru sub *uni-*

tatea Statului» și sub «Statul național maghiar»? Evident, că hegemonia conaționalilor săi asupra celorlalte popoare.

Această hegemonie însă nu se poate menține nici măcar un an, dacă s'ar da Românilor, Slavilor și Germanilor din Ungaria, și numai un mic avans de drepturi constituționale. De aceea, d. Szell știe ce zice când, răspunzând la o interpelare în privința reformei electorale, susține, că cercurile electorale sunt foarte bine împărțite așa cum sunt astăzi, subsistă aceleași motive care făcuseră pe antecesorii săi dela 1848 să conceapă aceste meșteșuguri de geometrie electorală. Cari erau aceste motive? Le știm noi: a împărți cercurile electorale așa fel, ca d. p. un mare ținut românesc să fie aproape cu desăvârșire despuiat de dreptul de vot, iar cei câțiva alegători români, pe cari i-ar îngădui stăpînirea ungurească, să fie nevoiți a vota într'un oraș maghiar, orcît de depărtat, pentru ca astfel majoritatea să fie între orce împrejurări în favoarea stăpînirii.

Așa raționau sălbaticii kosuthiști dela 1848, așa judecă și mult lăudatul d. Szell, despre care foile, nemțești și ungurești ne spuneau, în ditirambice articole, că ar fi un om foarte civilizată, care nu se inspiră decît din adevăratele idei constituționale etc.

N'am crezut în aceste imnuri de laudă și azi însuș primul ministru maghiar ne dovedește că este tot atît de reacționar și călcător de legi față cu celelalte popoare ca și kossuthiștii, ca și ceilalți herolzi ai maghiarizării.

Vorba e, cum rămîne cu ideile de apropiere și împăcaciune între Români și Maghiari, lansate chiar de către Români în vremea aceasta?

Mai sunt Români peste munți cari cred posibilă o apropiere de Unguri în urma acestor șoviniste enunțăriuni ale d. Szell?

Lares.

„Zde, Hier, Jelen, Aici” etc.

Vi se pare o limbă cifrată, așa-i?

Nu-i însă, decît un simbol: simbolul luptelor naționale din monarhia habsburgică. Aceste cuvinte însemnează, în mai multe limbi, «*present*», adică un răspuns la un apel nominal milităresc.

Precum se știe, armata austro-ungară este unitară; limba de comunicație a regimentelor singulare este aceea pe care o vorbesc soldații, dar limba de comandament și propriu zis oficială este cea germană.

La diferitele ocazii, unde se citește apelul nominal, autoritățile militare cer ca soldații să răspundă nemțește «*Hier*» adică *present*.

S'a întîmplat însă nu de mult, că s'au găsit câțiva rezerviști cehi, cari la o adunare militară de control, să răspundă, în loc de quasi-reglementarul «*Hier*», cu «*Zde*», cuvînt care în limba cehă însemnează «*present*».

Lușem la timp și noi notiță despre această întîmplare, din care Nemții din Austria făcuseră grozavă gălăgie, pretextînd că unitatea armatei ar fi amenințată, că cutare și cutare, cu un cuvînt că se prăpădește împărăția din pricina acestor trei slove pronunțate în limba cehă.

În Boemia, această agitație pe importantisima chestie a lui «*Zde*» a luat de atunci proporții tot mai mari și acum în urmă iată că și Ungurii se fac niznai pe la întrunirile militare de control și în loc de a răspunde cu «*Hier*» ca pînă acum ei răspund cu «*Jelen*» adică în limba lui János.

De aci marea ferebere prin birourile militare; toți generalii și comandanții sunt supărați foc văzînd că și limba oficială a armatei începe a fi atacată.

Ungurii însă, cari nu admit Cehilor pe «Zde», susțin că ei au dreptul a răspunde cu «Jelen!». . . .

Deja s'au făcut interpelări în Camera din Pesta și ziarele maghiare asmuță tinerimea universitară să țină adunări de protestare în contra afurisitului «Hier» și pentru triumful lui «Jelen!». . .

Și de data aceasta Ungurul e tot insolent, revendică drepturi pe cari le contestă altora cari le-au cel puțin tot atita de întemeiate ca și el.

Mulți vor suride neînțelegînd cum se poate începe o campanie politică pentru un lucru neînsemnat.

Dar el nu este de loc neînsemnat, căci vorba e și aci de *egalitatea de drepturi a limbelor*.

Precum aflăm din ultimul număr al *Tribunei*, rezerviștii români au început a înlocui și ei pe «Hier» și pe «Jelen» cu românescul «Aici».

Bine fac, căci dacă vor lăsa ca obrăznicia ungurească să înainteze, ea are să triumfe și acum asupra celorlalte națiuni, așa încalte las să vază onorabili diplomați dela Viena, că cu acelaș drept, cu care Cehii și Maghiarii cer paritate în armată cer și Românii și celelate popoare.

Nerva.

Adunarea clerului român din Bucovina

Dintr'o scurtă depeșe aflăm, că la 30 Octobree stil nou s'a ținut în Cernăuți întrunirea proților români. Au participat 202 preoți, iar alți 56, cari erau ocupați în parohiile lor, și-au trimes procure. Adunarea a fost deschisă de d. Profesor universitar *Dr. Eusebie Popovici*.

S'au luat două rezoluții, care, iscălite de toți cei prezenți, au fost înaintate Metropolitanului, Ministerului-president al Austriei și ministerelor de instrucție și justiție.

Prima rezoluție protestează în potruiva cunoscutului discurs al bar. Bourguignon rostit la 18 August, prin care au fost ofensate sentimentele patriotice ale clerului românesc.

A doua rezoluție se îndreptează în potruiva uneltirilor clerului rutenesc.

Amîndouă aceste hotărîri au fost primite cu unanimitate și ele ne arată din nou ce mult s'a deșteptat în timpul din urmă conștiința națională a fraților din Bucovina și în deosebi a preoțimei române.

Pentru George Candrea

Mai mulți amici și colegi ai regretatului dr. George Candrea, fost director al ziarului „Dreptatea” din Timișoara, au luat nobila hotărîre de a face o subscripție în scopul de a se ridica pe mormîntul acestui bun Român, ce se află în cimitirul din Graz, o cruce de piatră.

Comitetul de inițiativă este alcătuit din domnii *Nicolae Mazere*, licențiat în teologie și litere, profesor în Curtea de Argeș, *Coriolan Popescu*, director al societății „*Steaua Română*”, Secția Sărată, *Ilarian Rusan*, doctorând în medicină la Graz, *Valeriu Popescu*, student în med. tot acolo și *Septimiu B. Mureșianu* student în litere în București.

Listele s'au distribuit deja.

Ofrande se primesc și la administrația acestei reviste.

Sperăm că toți cei ce au cunoscut pe acest Român de inimă, vor ține să dea un obol ca să i se pună o cruce trainică pe movila de țărînă ce acoperă rămășițele sale materiale pe pămînt străin, de parte de țara și poporul pe care atît de mult i-a iubit și i-a servit cu credință și cu nobil devotament.

NOUL GUVERN IN AUSTRIA

Noul minister austriac de sub președinția contelui Clary-Aldringen pretinde a fi venit în fruntea afacerilor spre a împăca națiunile certate. Am mai cetit noi programe ministeriale cu asemenea tendinți, căci, slavă Domnului, de vr'o cincizeci de ani încoaci mai toate guvernele Austriei fac să filfie în vînt drapelul împăcaciunii sau cel puțin al regulării drepturilor limbilor naționale. Vorba e însă că de atîta alergătură după împăciuire guvernele au ostenit repede unele după altele și s'au prăbușit rînd pe rînd. Dacă vine azi un nou guvern cu acelaș program, lumea e în drept să-l privească cu neîncredere mai ales cînd vede, că și acesta ca toate celelalte, este lipsit de o serioasă concepție a soluțiunii ce ar avea să dea chestiunii naționalităților.

Noul guvern al Austriei a abrogat faimoasele ordonanțe din Boemia, dar nu prea știe nici el ce să facă mai departe. Copiază deci pe predecesorii săi căutînd ca pe căle parlamentară și mai ales cu ajutorul Nemților să calmeze spiritele. El a convocat Camerele dar acestea, nu cred să-i fie fucut impresia ca și cînd ar fi dispuse a-l considera ca mediator al păcii căci în chiar prima ședință a Camerei Deputaților din Viena a izbucnit o teribilă furtună de patimi pe băncile Slavilor și o ploaie mărunță de golomozuri de hîrtie încep să se reverse de pe înălțimea acelor bănci pe biete capete ale noilor miniștri. Această furtună e de rău augur pentru soarta guvernului și a Camerelor. Ministrul-președinte, bombardat deocamdată cu gloanțe de hîrtie, are de sigur să se dea și el biruit îndată ce regimenturile opoziției au să înceapă a trage în el cu călimări și tocure și a-i aranja o serenadă de bătăi cu pupitrele, de șue-

rături cu sirenele și țipete și sbierături după asemănarea celor nemțești din vestita sesiune obstructionistă. De aceea, nu ni se pare de loc lipsit de temei svonul ce circulă prin unele ziare vieneze că actualul cabinet n'are să poată «să o ducă», cum zicem noi, nici citeva luni măcar.

Fost-au în fruntea guvernului austriac oameni mai destoinici și mai cu experiență în chestia naționalităților decît acest simplu birocrat, chemat telegrafic din Stiria și comanduit în fotoliul de prim-ministru, și totuș nu au fost capabili să înțeleagă ce trebuie să facă, cum o să înțeleagă acest bărbat de Stat răsărit peste noapte la poruncă mai înaltă, de unde să înceapă și cum să termine o afacere ca aceasta care a consumat pînă acum atîta putere de bărbați de Stat?

De aceea, d. Clary-Aldringen poate să fie fost un bun funcționar în țărișoara Stiria, unde viața e tignită și oamenii pacinici, dar cu ministru-president al încurcatei Austrii, el n'are să poată îndeplini mult timp ordinul împărătesc care l'a creat.

Ordinea dinamică și ordinea morală în politică

Ne civilizăm strajnic, nu mai încapem îndoială. Pe unde te întorci n'auzi decît declamații despre unitate, despre ideile generoase ale marei Revoluțiuni, despre dreptate și multe asemenea principii ideale și sublime pentru orce suflet simțitor.

Ce tignit ar mai fi traiul pe această mizerabilă planetă, dacă, nu toată lumea dar măcar covirșitoarea majoritate a oamenilor culți și influenți ar avea aceste principii nu numai pe buze ci și inimi!

Cîte înichități, cîte suferințe, cîte nenorociri ar dispărea din lume și ce bel-

șug de fericire le-ar lua locul dacă faptele s'ar privi pretinselor idei ale secolului!

Dar poți nădăjdui măcar că, fie și într'un cit de depărtat viitor, acest ideal al lumii culte ar putea lua ființă? Naivii cred că da, cred pentru că visează.

Realitatea ne dovedește, din nenorocire, pe fiecare zi contrarul de ceea ce cred utopiștii. Ea ne învață că nu e cu nimic mai bună civilizațiunea noastră decît aceea a antichității. Nu, orcît lustru ți-ar lua vederile, orcît preocupățiunea te-ar face să vezi o prăpăstioasă deosebire între raporturile sociale de astăzi și cele din vechime.

Mai deunăzi se termină faimosul congres al misionarilor de pace trimiși de puterile europene la Haga, ca să decreteze caracterul barbar al războaelor, să le facă pe acestea cu neputință, să asigure «culturei» pacea de desvoltare și multe alte platonice planuri de acestea dar deja în timpul desbaterilor se iviseră esențiale divergențe între membrii suslăudatului congres și pe aci pe aci era să iese o generală învălmășeală între națiuni din pricina acestui congres. Abia ajunseră delegații în Statele lor, și iată că Marea Britanie, «Stăpîna Mărilor ce cărmuește valurile», se repede ca o leoaică turbată asupra bietului șoarece de Transvaal și vrea și are să-l lase lat pe pămînt îndată ce-și va pune laba ei pe el.

D'apoi noi știam că patria evoluționistului Spencer se află în virful culturai moderne, noi credeam că concetățenii lui Gladstone, cel cu faimosul «Hands-off», ar fi oameni mai mult decît «cum se cade» și mai credeam că țara originară a *meetingurilor* de protestare în contra violenței ar fi incapabilă de a tolera măcar politica ciomagului față cu un popor creștin și cult.

Nu-i vorbă, în Indii făceau Englezii

«politică» de calăi și pe vremea cînd Gladstone alerga din oraș în oraș ca să propăvăduiască principiile mîntuitoare ale libertății și autonomiei popoarelor. Dar presa englezească ne liniștea mereu, arătîndu-ne, cu adîncă argumentație filosofică și cu o logică inexorabilă, că populațiunea Indiilor fiind păgînă și timpită, trebuie adusă și iewa la rezonul civilizațiunei generale.

Dar Buri sāraccii nu sunt nici păgîni nici timpîți, ci, din potrivă, protestanți de cea mai severă observanță și oameni deștepți, luminați și muncitori. Cu toate astea Englezii îi apucă de beregată și îi asasinează în ameaza mare.

Și din ce cauză oare? Aici e aici! Din cauza ce face pe orce ucigaș de meserie să te pîndească, dacă știe că ai bani, să năvălească asupra ta și să-ți dea la cap! Transvaalul are nenorocirea de a cuprinde în pînticele său mine enorme de aur, mai bogate chiar decît cele de odinioară din California și din Allasca sau Klondyke, și acest aur avu darul să ațîțe lăcomia nesățiosului leu britanic.

Cînd o faptă analogă se petrece între oameni, toată lumea îi zice tîlhărie sau banditism. Fapta Englezilor însă se numește «chestie de echilibru», «de sferă, de interese» etc.

Dar cum rămîne cu civilizația? Cu umanitatea? Ce zic națiunile culte? In specie ce vor fi zicînd simpaticii Francezi? Ei, mai ales, ce zic, ei cari au deșteptat lumea la conștiința drepturilor și a sfințelor principii? Ce face Republica Franceză? Națiunile tac, tace și ea și-și rotește ochii asupra altui petic de pămînt de compensație!

Și bieții Buri au să fie strinși de gît, despoiați de aurul lor și dați afară din țărișoara lor.

Și cerem și promitem a nu întrebuița decît mijloace morale în lumea de azi!

Condamnăm forța și violența și ne amăgim că lumea se îndreptează spre o nouă viață, în care numai principiile etice vor stăpîni pe oameni și popoare!

Ce rătăcire!

Da, de sigur, acesta trebuie să ne fie idealul tuturilor. Dar pînă la realizarea lui distanța de timp e incomensurabilă.

Deocamdată politica este tot cum era în evul mediu sau în antichitate, o simplă chestie de forță și de interes. Formele s'au schimbat, dar fondul e același.

Iar dacă noi cei mici vedem că așa este, ar fi absurd să ne biziim în simțul etic al națiunilor mari.

Exemplul acesta trebuie din contră să ne convingă odată mai mult, că națiunile mici numai întărindu-și forțele și legăturile de solidaritate vor putea scăpa de rapacitatea celor mari, căci națiunile mari recomandă mereu principii etice, dar nu respectă decît pe cele dinamice.

Romanus.

După congresul de la Roma

D-l V. A. Urechia a trimis *Trîbunei* din Sibii două scrisori, una din Roma și alta din Viena, pe care ținem a le reproduce aici:

Roma, 21 Octombrie, 1899.

Domnule Director!

Din jurnalele române ce primii zilele aceste, văd că ziarele ungurești afirmă, că manifestarea latină ce am organizat la Roma ar fi o campanie anti-maghiară. Dator sunt eu, care am organizat serbările dela columna lui Traian să dau o desmînțire acestor afirmări, cari îmi aduc amînte de Țiganul cu «musca pe căciulă». Dacă este cineva care în mod intempestiv a agitat la Roma chestiunea ardeleană, a-

cesta a fost d-l Ováry. Noi Românii am făcut la Roma numai știință, ca congresești și ca Români era natural să sărbătorim pe fondatorul națiunii noastre române. Dacă domnii Maghiari aveau la Roma vre-o columnă umintînd legăturile lor cu rassa latină, cine-i împedica să și facă și ei serbarea lor. Aceasta le-au spus-o, autoritățile italiene chiar în ziua cînd d. Vambéry s'a jeluît lui De Gubernatis, 'că de ce Românii fac manifestări la columna lui Traian?

Deci:

Nu e adevărat că noi Românii dela Roma am redeschis focul contra Ungurilor. DD. Vambéry și alții sunt martori.

Cine l'a deschis în timpul congresului a fost d. Ováry, care într'o foiță obscură de aci, de nime cetită, a venit să spună lumii că Ungurii au civilizat națiunea română și că pînă și Academia noastră e operă a bunătăței de regim maghiar...

Atîta era de... cum să zic... minunate afirmațiunile d-lui Ováry, că lumea a ris de el și eu cum nici un Român cunoscut nu-l-am relevat. Vîntul bate, cîinii latră.

V. A. Urechia.

Vina, 25 Octombre n.

Reținut aci de o indispozițiune căpătată la Roma, din oboseală, aflu că unele jurnale vieneze, sub influența neînțeleptilor dela Budapesta, au publicat falșa știre că noi Românii am fi propus să se țină congresul viitor la București, dar că propunerea noastră ar fi căzut combătută de membri unguri.

Dau cea mai formală desmînțire acestei aserțiuni: noi Românii n'am propus Bucureștii pentru viitorul congres și nu'l puteam propune, căci nu aveam autorisarea M. S. Regelui și a guvernului M. Sale. Nu puteam dar lua asupra-ne de a face asemenea propunere, legată cu spese de 40—50.000 lei. Afirm iarăș și aceasta, că dacă eram

autorisați să facem asemenea propunere, apoi toți Ováry-ii din lume nu puteau să împedice votarea ei cu imensă majoritate.

Una la mână!

Mai scriu gazetele inspirate dela Budapesta, că noi Românii am făcut la Roma *antimaghiarism*; nu e adevărat; noi am făcut acolo *romanism*, *latinism*, de aceea ne-a înțeles și aprobat toată Italia și ne-au făcut ovațiuni neuitate.

Da, au cutezat altădată indivizi salariați de guvernele ungurești să țină conferințe chiar în Roma, căznindu-se să probeze fraților noștri italieni, că noi Românii nu suntem *Romani*, *latini*. Am răspuns acum la minciunile acelor falsificatori ai etnografiei și istoriei și răspunsul nostru l-a primit însuși guvernul fraților noștri italieni și toți falsificatorii de documente, de istorie, au rămas și vor rămînea cu urechile pleoștite și cu coada între picioare... Un domn din acești falsificatori de istorie credea că ne va răpune în Italia, fiindcă s'a întâmplat să fie ginere unui important senator italian. Iute l'a subvenționat guvernel peștan să vină în Roma să dea desghin «Valahilor». Astăzi acel personaj s'a încredințat, gîndesc, că dacă întîmplarea a făcut, ca el să se înrudească cu un senator italian, noi Românii suntem *toți înrudiți cu toți Italianii!*

A doua la mână!

Mai spun unele gazete salariate de cei dela Budapesta, că noi Românii am fost ajutați de guvernul român, ca să ni se deschidă Forum-Trajani și să ținem festivitatea noastră cunoscută și aprobată de toată lumea română.

Nici aceasta nu e adevărat, deși lucrul era de dorit și chiar îl puteam aștepta dela un guvern, care a venit la putere luptînd contra unui guvern acusat de *ne-naționalist*.

Adevărul e, că noi n'am amestecat guvernul nostru în nimica la realizarea pla-

nului ce mi-am tras încă din București, cînd am deschis subscrierea publică pentru coroana lui Traian. De aceea nici o părtășie n'avu la serbare d-l Duiliu Zamfirescu, al nostru «*chargé d'affaires*» dela Roma. Ba chiar s'a observat cu mirare absența lui dela serbare, deși aceea se făcea sub președința marelui și divinului ministru Baccelli și a sindicatului cetății eterne. Voiu adăuga chiar, că și unii din Români erau indignați de această absențiuine a d-lui Zamfirescu, dar toți au tăcut cînd le-am probat, că această nepărtășie nu poate fi decît spre mai marele triumf al serbarei noastre.

Mai vreți d-lor falsificatori și alte explicațiuni?

La dispozițiunea d-voastră!

V. A. Urechia.

P. S. Din Roma aflu, că reprezentantul Austro-Ungariei și-ar fi arătat oarecare nemulțumiri pentru participarea ministrului Baccelli la festivitatea noastră dela Forum-Trajani. Dar ce a zis oare ministrul Baccelli, care să nu fie împăcat deplin cu istoria? Nici marele Baccelli, nici nime din România nu ne-am ocupat cu Ungurii. Deci ce supărare pot avea ei față cu guvernul italian.

Ei, da pricep: musca pe căciulă!...

D-l V. A. Urechia a adresat ziarului «*Neue Freie Presse*» din Viena, cu datul 26 Octomvrie n. următoarea scrisoare:

Domnule Director!

Intîmplarea a pus sub mîna mea un număr vechiu din onor. d-v. jurnal. Am cetit în el o informațiune, ce vă era trimisă din Roma, la ocasiunea ultimelor ședințe ale congresului orientaliștilor. Această informațiune mă privește, în calitatea mea de Român și de delegat la congres al guver-

nului român. Noi cunoaştem prea mult imparţialitatea ziarului d-voastră ca să ne indoim de primirea ce vor avea explicaţiunile noastre următoare.

Informatorul d-voastre dela Roma afirmă, că Românii prezenţi la congresul orientaliştilor au propus Bucureştii ca scaun pentru al XIII-lea congres şi că opunându-se colegii unguri, propunerea Românilor ar fi fost respinsă.

Cu totul altul este adevărul. Românii n'au făcut asemenea propunere, fiindcă nu era autorisaţi de guvernul lor de a o face. Deci propunerea nefiind făcută, nici un vot, nici pentru, nici contra nu putea să se dea asupra ei. Analele congresului, de altminterlea, vor proba afirmaţiunea mea. La dorinţă, ilustrul preşedinte al congresului, d. Comite de Gubernatis va putea să vă spună cele petrecute — de mă pot exprima aşa — între culisele congresului. El vă va spune, că marea majoritate a congresiştilor doreau să se proclame Bucureştii de scaun la al XIII-lea congres. Mi-a vorbit de aceasta şi i-am demonstrat imposibilitatea în care eram de a face asemenea propunere. D-l de Gubernatis mi-a dat dreptate, dar mi-a mai spus că onor. domn Vámbery ar propune bucuros Budapesta, dar că se îndoieşte de vor veni acolo Românii.

— Te rog să spui d-lui Vámbery, colegului nostru, — răspuns-am eu, — că Românii vor merge la Budapesta, la un congres pur ştiinţific.

Dacă am refuzat de a merge — acum câţiva ani — să luăm parte la conferinţa interparlamentară, este căci aceea era o adunare de oameni politici, de bărbaţi de stat. Adunare pe care ar fi putut-o — cituşi de puţin — s-o supere protestaţiunile naţionalităţilor contra aceea ce ele numesc un regim de injustiţie şi de neegalitate, fapturi puţin proprii a asigura pacea pentru care lucră conferinţa interparlamentară.

Spuneţi mai cu seamă d-lui Vámbery şi tuturor colegilor d-sale, că noi Românii nu suntem la Roma ca să facem antimaghiarism, ci ca să lucrăm ca oameni de ştiinţă.

Dator sunt să declar aci, că d. dr. Vámbery mi-a mulţumit strângându-mi mîna şi a recunoscut dreptatea observaţiunilor mele. Trebuie să mai spun, că din partea d-sale ca şi din a celor mai mulţi din colegii d-sale n'am avut decît a mă felicita de bune relaţiuni. Este numai de regretat, că d-l Ováry s'a crezut dator să apuce altă cale decît cea urmată de colegii săi. Eu nu l'am urmat pe acea cale şi n'am răspuns în nici un mod la articolele provocatoare ce d-lui a publicat într'un jurnal cu adevărat puţin cetit la Roma. Cu marea mea părere de rău suntem în aceasta pe alte cîmpuri; nu puteam dar nici la Roma nici aiurea să ne mai certăm şi în: «*templa serena Sapientiae*». Nici o făptuire a mea şi nici unul din discursurile ce am rostit a Roma n'au putut autorisa pe vr'un Ungur să mă numească «agitor şovinist contra Ungariei». Festivitatea noastră dela *Forúm-Trajani* n'a avut nimica de făcut cu certele noastre politice: acolo noi făcurăm *romanism*, *latinism*, dar nu antimaghiarism, v'o afirm din tot cugetul meu.

Primiţi etc.

Prof. V. A. Urechia,
fost ministru, delegat al României
la congresul orientaliştilor
din Roma

PRIMEJDIE MARE

Tribuna Poporului de la Arad publică următorul articol în chestia contopirii bisericei româneşti unite în cea catolică maghiară:

(R) Paragraful 14 din articolul XLIII

al legii dela 1868 asigură Românilor greco-catolici dreptul de a-și cîrmui ei înșiși sfînta lor biserică, precum și școalele și toate așezămintele scumpe. Așa, că dacă nu erau atît de vitregе vremurile, ei ar trebui și de bună seamă ar avea și o *autonomie bisericească*, cum au Românii de legea răsăriteană.

Ce se întîmplă însă? În loc de a se apropia de întruparea dorinței lor ferbinte o primejdie mare a dat peste dinșii.

Ungurii catolici, mireni și fețe bisericești, au întocmit un plan de lege, în virtutea căruia nu numai s'ar trece peste drepturile bisericești *ale Românilor uniți cu Roma*, dar li s'ar nimici un drept de care s'au bucurat vreme îndelungată: două veacuri! Dreptul de a fi ei singuri stăpîni peste averile ce au agonisit și primit ca dar dela împărați buni, — precum și dreptul de a-și întocmi și conduce școlile după a lor pricepere și cum cred ei că este mai cu folos pentru dinșii! . .

Pe scurt: Ungurii catolici vor să-i așeze pe Românii greco-catolici sub aceeași stăpînire bisericească. Nu pentru a le îmbunătăți însă soarta, ci *pentru a-i scurta în toate*. Pentru că cine-și poate închipui Unguri atît de buni, încît aflîndu-se ei în număr covîrșitor față de Români, să nu caute a-i apăsa pe aceștia?! .

Ce vor Ungurii catolici, se poate vedea limpede și din §-ul 113 al planului de lege ce au întocmit. Se zice adică în acest §, că dintre cei trei *candidați* aleși întru a fi unul propus spre întărire ca *metropolit*, **primatele din Strigoniu** (căpetenia bisericii catolice ungurești) să aibă dreptul a propune *M. Sale Monarchului* pe cel chemat a fi *metropolit al Blajului*.

Ne-am întoarce deci la o stare de lucruri mai tristă și mai rea decît chiar aceea, cînd Românii gemeau sub iobăgie și nu erau încă recunoscuți, ca dela 1848 încoaci, ca *națiune*. Se știe anume, că sub

domnitorul Rákoczy chiar, și d'atunci pînă în ziua de azi, biserica gr.-cat. română și dreptul ei de a-și alege metropolit n'avea nici o atingere cu biserica catolică ungurească, neavînd aceasta nici cel mai mic amestec în chipul cum Românii își aleg metropolit și își conduc afacerile bisericești.

«*Iar vlădic să-și ceară dela Domnitor — se zicea sub Rákoczy — om pe care preoții români deopotrivă îl socotesc potrivit*».

Legea dela 1791 d'asemeni în acest înțeles glăsuiește, iar bula papei Pius (1853) lămurește deplin aceasta, spunînd că *arhiepiscopul dela Strigoniu n'are să se amestece în afacerile bisericii gr.-cat. române*.

Dacă acum se plănuiește o lege, potrivit căreia primatele de Strigoniu (ca president al *directoratului* care se va înființa în sinul bisericii catolice ungurești) să aibă amestec în afacerile *românești*, fără îndoială, că **întreg Româanismul este în fața unei mari primejdii**.

Cei cari vor să dea ființă autonomiei bisericii catolice, pe Români i-ar pune adică sub o pălărie cu dinșii îndeosebi *pentru a-i face mai ușor și mai iute — Unguri!*

Îndoiala nu încapе în această privință.

Lupta de apărare tocmai de aceea s'a și pornit.

Mai zilele trecute I. P. S. Sa Metropolitul Blajului a fost la M. S. Monarchul, căruia, ca unui bun părinte, îi va fi spus primejdia ce se abate peste poporul român din care, dacă o parte a înțeles să se unească cu Roma, **nici unul singur însă nu se va învoi la cele ce plănuiesc Ungurii catolici**.

Nu ne îndoim apoi, că Metropolitul Blajului va deștepta și pe cei din jurul Sfîntului Scaun dela Roma, cari vor înțelege, că lăsînd pe Ungurii catolici să-și facă voile, însemnează să rupă de Roma pe Români, pe Ruteni și pe toți cîți s'au

unit nu pentru a-și perde, ci pentru a-și ocroti limba. Prin urmare *Papa va trebui să sară în ajutorul celor primejduiți.*

Ajuțorul cel mai neîndoelnic trebuie să fie însă *dragostea pentru neam.* Nici un bărbat de seamă din mijlocul fraților gr. catolici nu va uita, că înainte de a fi fost botezat, s'a născut *Român.* Va avea deci, mai presus de toate, grija pentru păstrarea limbei și obiceiurilor noastre naționale. Se va gândi fiecare în parte și împreună, că Românii de pretutindeni veghează zi și noapte la soarta celor peste un milion Români gr.-catolici primejduiți de șovinismul Ungurilor catolici.

Inimă să avem cu toții, și înfrunța-vom și această furtună!

ROMANII DIN BOSNIA

D-l *Emile de Laveleye*, redactor la marea revistă «*Revue des deux Mondes*» în descrierea unei călătorii, ce a făcut în Bosnia, după ce arată naționalitățile și diferitele obiceiuri din această provincie austriacă, pe jumătate musulmană, zice :

«Există în Bosnia o altă rasă foarte interesantă, pe care am găsit-o în toată Peninsula balcanică. Ea e foarte activă, foarte întreprinzătoare. E rasa Țințarilor, cărora li se zice și *cuțo-vlahi* (valahi schiopi) sau macedoneni. Ei se găsesc prin toate orașele, unde fac comerț, și pe la țară unde țin circiume. Sunt zidari admirabili, singuri în Bosnia, înainte de sosirea muratorilor italieni. Sunt de asemenea și tâmplari și execută cu o mare iscusință lucrările de tâmplărie. Se spune, că ei au construit toate edificiile mari din Peninsula: biserici, poduri, case de piatră. Se laudă asemenea gustul lor în fabricarea de obiecte de filigran și de bijuterie. Unii din ei sunt foarte bogați și întorc afaceri mari. Fondatorul

vestitei case Sina din Viena era Țințar. Se găsesc Țințari și la Viena și la Pesta, unde sunt considerați ca Greci, pentru că se țin de ritul oriental. Cu toate acestea ei sunt de sînge românesc și provin dintre acei Valahi, cari trăesc din produsul turmelor lor în Grecia, în Turcia și în Albania.

«In afară de țara lor de origină, ei se găsesc în tot Orientul. În partea aceasta nu sunt destul de concentrați, ca să formeze un grup deosebit, afară de satul Slovik, lângă Tuzla, în Istria, lângă locul Teospitei și în câteva alte localități.

«Locuințele lor, grădinile lor sunt cu mult mai bine întreținute, decît ale vecinilor. Ei sunt între dinșii de o onestitate proverbială. Adoptează costumul și limba țării în care locuiesc. Inșă nu se amestecă nici odată cu alte rase. Își păstrează timbrul lor deosebit, care se recunoaște foarte lesne.

«De unde vin aceste calități speciale, cari îi deosebesc atît de bine de bosniacii musulmani și creștini în mijlocul cărora trăesc? Aptitudinile acestea sunt de sigur dobîndite și transmise în mod ereditar. Ele nu se pot atribui nici rasei, nici culturii, pentru că frații lor din România de acelaș sînge și de aceeași religione, nu le posedă pînă acum.

«Ce păcat, că sunt numai cîte-va mii de Țințari în Bosnia? Dinșii contribuiesc mai mult, decît ori-cari alții, la sporirea bogățiilor țării, pentru că deosebit că sunt comercianți de o finețe extraordinară, apoi ei sunt și admirabili lucrători.

POLITICA DE NAȚIONALITATE A LUISZELL

Enunțaiunile, ce le-a făcut zilele acestea ministrul președinte Szell cu ocazia desbaterii bugetului în comisiunea de finanțe a camerei privitor la *politica lui de națio-*

nalitate, au «mîhnit» foarte mult pe arhișoviniștii dela «Egyetértés». Organul lui Eötvös publică în chestiunea aceasta un lung articol, în care pune sub capelul criticei politica de naționalitate a ministrului președinte unguresc, folosind momentul de a da un ghiold ministrului și de a-l discredită pe această temă înaintea conaționalilor săi.

«Egyetértés» reeditează acusa cu desființarea frumoasei «secțiuni a naționalităților» prin care faptă, zice, s'a făcut *tabula rasa* tocmai pe acel teren, pe care lucrau cu succes oameni ca Ieszenszky, Iancso Benedek etc. Revenind apoi la enunțaiunile de deunăzi ale ministrului zice, că ele sunt o frasă, care nu are nici un înțeles. Vorbele lui Szell, că «nu prin violență, ci prin administrație și justiție bună și prin o tratare dreaptă să cîștigăm naționalitățile» le califică organul jidano-maghiar, ca o «desavuare pe față a politicei de naționalitate de mai înainte» și ca «o recunoaștere ușuratică față cu naționalitățile», cari «nebune ar fi, dacă le-ar da altă explicare». Apoi continuă :

«Cei ce vorbesc astfel, dau dovadă despre aceea, că nu cunosc chestiunea naționalităților ; n'o cunosc nici pe departe. Chestiunea aceasta a eșit din starea în care dispozițiile pot să fie decisive. Ea e o chestiune de putere, și încă o chestiune de putere foarte încurcată. Dacă Coloman Szell crede, că statul maghiar nu trebuie să facă altceva, decît administrația și justiția bună pentru a rezolva prin aceasta chestiunea naționalităților : se află în grozavă rătăcire. Mai mult, în chestiunea de naționalitate Coloman Szell trădează nespūsă naivitate.

«Este imposibil, ca Coloman Szell să cunoască istoria tendințelor de naționalitate. E imposibil să cunoască acele grade de desvoltare, prin cari au trecut aceste tendințe pe la mijlocul secolului trecut. Nu se poate să cunoască el acele curențe de idei, prin cari s'au strecurat tendințele din chestiune și s'au concretizat, începînd dela programul mult-puțin pozitiv al școalei din Blaj pînă azi. Nu se poate să cunoască acele fire de interese, ce unesc de un secol și jumătate în continuu aceste tendințe cu acel dor după putere al cercurilor vienezese care, se îndreptează în contra unității statului maghiar.

Și e imposibil să cunoască și acele fire de interese, cari unesc tendințele naționale române cu tendințele celorlalte naționalități din Ungaria. Nu, Coloman Szell nu poate cunoaște nici trecutul, nici prezentul chestiunii naționalităților, căci altfel n'ar crede că ea se poate rezolva, fără o politică separată fixată, energică, prevăzătoare, numai cu grațiosități și cu sentimentalism samaritan»....

După toate aceste elucubrațiuni «Egyetértés» impută lui Coloman Szell, că vorbele ce le-a zis dovedesc, că și în politica de naționalitate el «e condus de ură în contra vechiului sistem» și a folosit ocazia să dea acelui sistem o lovitură. Spune mai departe că «Valahii reduc de fapt politica actualului ministru-președinte la influența vieneză», căci «ori de cîte ori curentul de naționalitate valah a ajuns la granița unei schimbări epocale, totdeauna influența cercurilor vienezese a provocat izbucnirea viforului pasiunilor neînfrinate», ca pe timpul lui Horia și Cloșca, ca la 1848 și ca și în viitor.

Drept încheiere autorul articolului, — care mai că este unul din risipita gardă a lui Bânffy — zice: Aceasta nu-i politică, ci numai pipăerea bărbatului de Stat neorientat. Măcar, zău, a trecut timpul pipăierilor»

Aici au nemerit-o «bălaurii» dela Egyetértés încheie *Gazeta Transilvaniei*, după care reproducem această tradiție. Suntem și noi de părere, că «timpul pipăierilor» în marea și grava chestiune a naționalităților, a trecut. Aprobăm chiar și acea părere, că prin «administrație bună» și prin pretinse «grațiosități» și «sentimentalism samaritan» nu se poate rezolva această chestiune ardentă, care pentru Ungaria formează și va forma încă călcîiul vulnerabil al lui Achille. Dar, zău, nici rețeta retăcută a doctorilor dela «Egyetértés» nu va putea să vindecă rana aceasta, pe cît timp ea prescrie medicamente, cari în loc de a vindeca, ațiță și înveninează și mai cumplit buba.

Sfaturile, ce i se dau lui Coloman Szell de către șoviniștii extremi, vor contribui la rezolvarea chestiunii naționalităților tot atît de puțin, ca și părerea lui, că e destul să se facă «administrație bună» pentru ca naționalitățile să fie cîștigate.

Din presa de peste munți

Sub titlul «*Moșiile ungurești în pericol*», *Gazeta Transilvaniei* publică următoarele juste reflecții:

E foarte caracteristic, că politicianii maghiari și presa lor de toate nuanțele au început iarăși să țipe contra unui pericol, pe care pînă acuma orbia șovinismului național și ura față cu concetățenii lor nemaghiari i-a împedat de a-l observa.

E vorba de proprietățile ungurești. Știm că de nenumărate ori presa, întocmai ca și politicianii maghiari, au dat năvală asupra băncilor noastre, sub pretext, că acestea ar cumpăra moșii din minile Maghiarilor și le-ar împărți printre țărani noștri, făcîndu-i prin aceasta tot mai puternici stăpîni peste «pămîntul maghiar». Au pornit o agitațiune din cele mai pasionate cu deosebire în contra băncilor române și au debutat cu fel de fel de propuneri și proiecte privitoare la luarea unor măsuri din cele mai draconice spre a împedica și paralisa pe «Valahi» și pe acest teren.

Și pe cînd șoviniștii unguri prin aceste agitațiuni îndreptate contra unor concetățeni străvechi ai lor credeau a-și împlini o misie patriotică, pe atunci proprietari și capitaliști străini începură rînd pe rînd să ocupe teren în Ungaria, cumpărînd una după alta mulțime de moșii grofești și baronești. Toate acestea însă șoviniștii nu le-au văzut. Ochii lor erau ațintiți numai asupra noastră, a locuitorilor nemaghiari din țară și mai ales asupra Românilor. Uitaseră în orbia șovinismului și răutății lor, că interesul unui stat nu se periclitează prin aceea, că moșiile lui trec dela un cetățean la altul, ci se păgubesc atunci, cînd ele trec în mîna unor cetățeni străini, din alte țări,

care își cumpără moșii în Ungaria nu pentru a servi interesele acesteia, ci pentru a exploata moșiile ei în favorul lor și al statelor proprii.

Acesta e pericolul, contra căruia țipă azi politicianii maghiari însoțiți de întreaga lor presă. Chestiunea a fost sulevată și într'una din ședințele recente ale comisiunii financiare a dietei, unde ministrul de agricultură Daranyi a recunoscut și din a sa parte, că se tractează de un lucru grav și că se va interesa de cauză.

Ce măsuri are să ia guvernul în cazul de față se va vedea. La toată întîmplarea însă, ar fi fost mult mai profitat, dacă în loc de a tolera agitațiunile nebune îndreptate contra noastră și mai ales a institutelor noastre de bani, timbrîndu-le ca periculoase, și-ar fi îndreptat atențiunea contra acelu proces de înstreinare a moșiilor ungurești, cari de mulți ani decurge în Ungaria și contra căruia pînă acum de curînd Ungurii n'au avut nimic de zis. Fost-ar fi oare mai mult păgubit statul ungar în cazul, dacă moșiile unor aristocrați maghiari scăpătați ar fi trecut în mîna unor cetățeni români, cinstiți și muncitori, în loc de a trece în posesiunea acelor venetici, cari trag numai venitul moșiilor, dar nici banii în țară nu-i lasă, nici dări nu plătesc asemenea nouă, de oarece ei nu contribue cu nimic la dările de consum, cari sunt mai mari decît dările directe, iar dacă e vorba de armată, ei nici față cu aceasta nu au nici o îndatorire, ba în cas de răsboiu se poate întîmpla să lupte chiar în taberele adversarilor acestui stat?

Iată cum știu politicianii de azi ai Maghiarilor să vegheze asupra intereselor adevărate ale statului! Se vor fi ademenit ei nu-i vorbă, cu speranța, că marii proprietari și capitaliști de prin Austria și Germania nu vor cuteza să-și pună pi-

ciorul pe pământul cumpărat într'un «stat național maghiar» înainte de a-și fi pus pinteni la călcie. Se vede însă, că s'au înșelat. Cei ce au cumpărat moșiile nu de dragul maghiarizării au făcut-o aceasta ci pentru interesele lor, cari n'au de a face nimic cu interesele șoviniștilor unguri.

Cam tirziu s'au deșteptat, căci tocmai în cele mai ungurești comitate, ca Vaș, Pojun, Zemplin, Ung etc., foarte mare parte din moșiile aristocraților ungurești au trecut în mâni străine. Poate vor mai trece și de aci înainte, căci principalul sunt «Valahii»; în prescurtarea acestora au ei să-și dovedească «patriotismul» lor, iar nu în apărarea țării de exploatarea străinilor. Sunt prea ocupați cu asuprirea noastră, a cetățenilor baștinași, decît ca să le rămînă timp a lua măsuri de apărare contra străinilor.

Vor veni poate odată timpuri, cînd se vor convinge, că nici «Maghiarii cei noi», cari au venit cu sdrențele în spate de prin Galiția și s'au făcut aci stăpîni asupra comerțului și multor bunuri ale noastre, nu sunt cu nimic mai buni decît cei dintîiu, măcar că nu numai umblă cu pinteni și cu capac, dar chiar și perciunii și i-au tăiat pentru mai succesa orbire a ochilor șoviniștilor.

Așa este drept și firesc și, se vede, așa stă scris și în stele, ca cei dintîi să sufere urmările politice lor — pururea tendențioase și greșite — cei ce au făcut-o.

Discursul d. J. Lupu, vicepresidentul Camerei Austriei.

Iată după protocolul stenografic al camerei din Viena discursul declarațiunei, ce l'a ținut președintele clubului român

bucovinean, d-l I. Lupul, în ședința dela 25 Oct. a parlamentului:

Inaltă casă! D-lor deputați! Nu așteptați desvoltări lungi și desfășurări minuțioase despre obiectul cu care ne ocupăm astăzi.

În această înaltă casă au avut loc, din aelaș incident, desbateri minuțioase, fără ca aceste să fi avut un rezultat, să fi dus la un sfîrșit bun.

Eu duc teamă, că și de astădată, cu toată desvoltarea și desbaterile minuțioase nu se va ajunge la un sfîrșit norocos, și din această cauză voesc să mă restring numai la cîtava observări, pe cari le fac în numele clubului Român, pentru a precisa poziția pe care acesta o ia față de declarațiunea programatică enunțiată de guvern în ședința de deschidere a acestei înalte case.

Principiile pe care este condus *Clucul Român*, își află expresiunea în aceste două maxime; *deplina autonomie a tuturor regatelor și țărilor* și cea mai deplină îndreptățire a tuturor naționalităților și popoarelor (aplaude), cari locuesc în aceste regate și țări.

Aceste sunt ținta, ce o avem pururea înaintea ochilor, pe care o vom urmări neconținut și la care neîntrerupt vom nisui.

Ea este în interesul statului, pentru că în urma convingerii noastre firme și neștrămutate, acest imperiu numai atunci poate prospera, dacă particularitatea tuturor regatelor și țărilor va fi respectată și se va calcula cu ea, dacă față de popoarele, cari populează acest imperiu, se va aplica cea mai deplină dreptate politică, adică deplina egală îndreptățire. (Aplause mari).

Noi facem aceasta însă și din cauza, pentru că avem convingerea, că este în interesul patriei noastre și mai ales a *populului român din Bucovina, care cu durere*

trebuie să o zic, nu a a flat pînd acum încă acea considerare cuvenită a dorințelor lui îndreptățite și pretensiunilor lui juste. (Așa este! Foarte adevărat!) Noi sperăm și așteptăm, că acest timp va sosi acum odată și că cit mai curînd vom avea și noi parte de o astfel de considerare.

Cit timp și întru cit nisuițele guvernului se vor acoperi pe deplin cu vederile noastre exprimate acum de mine, noi drept urmare a principiilor și convingerilor noastre, vom potrivi-o și poziția noastră față de guvern. Noi avem însă speranță, că acest guvern, care s'a declarat de neutral și just, va împlini și dorințele noastre, și noi îl vom judeca după faptele și nu după vorbele lui.

In special însă declară «Clubul Român», că va căuta și nisui, ca și el după putință să conlucre la restabilirea stărilor parlamentare normale.

Vaza, demnitatea și autoritatea acestui imperiu, cer imperios pacea internă.

Fiecare austriac — și aceasta suntem noi toți d-lor, cu trup și suflet, și o îndoială despre aceasta trebuie să fie respinsă cu hotărîre (aplause mari) — fiecare austriac zic, trebuie să tindă la această țintă. Delé guvern depinde de a da posibilitatea, ca această țintă să se ajungă. Noi așteptăm faptele guvernului. (Aplause frenetice).

Neue Magyarisierungsversuche in Ungarn

Seit nunmehr zwanzig Jahren haben alle ungarischen Regierungen an der Magyarisierung des Landes gearbeitet; mit welchem Erfolge weiss man: Das amtliche Ungarn ist magyarisch, das nichtamtliche heute wie vordem in einzelnen Gegenden deutsch, rumänisch, slovakisch, magyarisch mit der allgemein anerkannten und geübten deutschen Verkehrssprache. Die zur Ma-

gyarisierung der Mehrheit der Bevölkerung angewandten Mittel der Bestechung wie der Gewalt haben keinen anderen Erfolg gehabt, als einige schwache und die meisten verachteten Elemente der nichtmagyarischen Nationalitäten, insbesondere des Judenthums zum Namenswechsel und zum Eintritt in die magyarische Nationalität zu veranlassen, wodurch die letztere selber für die übrigen Nationalitäten keineswegs an Anziehungskraft gewonnen hat. In der Hauptsache ist die Magyarisierung des Landes nicht gelungen, vielmehr haben die zum Zwecke angewandten verwerflichen Mittel die Erbitterung und den Hass der übrigen Nationalitäten gegen die herrschende Rasse von Jahr zu Jahr gesteigert, sodass dieselben, auch wenn sie des magyarischen Idioms mächtig sind, sich desselben ohne Zwang niemals bedienen.

Wie in Österreich die katholische Hierarchie, bald in Unterstützung, bald in Bekämpfung der Staatsgewalt, slawische Propaganda treibt, so arbeitet sie in Ungarn an der Magyarisierung des Landes. Der Einzelarbeit soll jetzt die Grossthat der Magyarisierung der griechisch-unirten Katholiken Siebenbürgens und des Banats folgen. Im Laufe des Novembers findet ein Congress der römischen Katholiken Ungarns statt, auf dessen Tagesordnung die Frage der Einigung aller römischen Katholiken des Königreichs steht. Unter dem confessionellen Vorwande sollen die unirten orientalischen Katholiken veranlasst werden, ihre bestehende besondere Kirchengemeinschaft aufzugeben und der magyarischen ungarischen Staatskirche sich anzuschliessen. Die Unirten gehören durchweg der rumänischen Nationalität an, welche sich der Magyarisierung bislang durchaus unzugänglich erwiesen hat, obschon man alle Mittel bis auf Feuer und Schwert gegen sie angewendet hat. Gelänge es die starke Minderheit derselben, welche die orienta-

lischen Unirten bilden, zum Aufgeben ihrer kirchlichen Sonderorganisation und zum Eintritt in die katholische durchaus magyarische Kirchenverfassung zu bewegen, so wäre der Keil in die bisher geschlossene nationale Einheit der ungarländischen Rumänen getrieben und Herr von Széll, der die friedliche Gewinnung der Rumänen für die magyarische Staatsidee auf sein nationales Programm geschrieben hat, wäre seinem Ziele um einen bedeutenden Schritt entgegengeführt. Die Rumänen merken, um was es sich bei der geplanten Vereinigung aller Römischkatholischen Ungarns auf dem bevorstehenden Katholikencongress handelt und einer ihrer Führer stellt ihnen in einem offenen Schreiben die Frage klipp und klar dahin: Rumänisch oder katholisch? Er tritt dafür ein, dass für den Fall, als über die unirten Rumänen ohne Zustimmung derselben auf dem Katholikencongress per majora entschieden werden sollte, die Rumänen wieder zur orthodoxen Kirche zurückkehren sollen, aus der ihre Vorfahren vor zwei Jahrhunderten (1698) ausgetreten sind, da es sich heute wie damals in erster Reihe um die Bewahrung der Nationalität, und erst nebenbei um die bedeutungslosen dogmatischen Spitzfindigkeiten über Fegefeuer, Papst, gesauertes Brot und Ausgang des heiligen Geistes handle. Sollte also auf Betreiben des ungarischen Cultusministeriums der nächste ungarische Katholikencongress beschliessen, dass die besondere national-rumänische Kirchenorganisation der Unirten aufzuheben sei und die Regierung diesem Beschluss auf dem Verordnungswege Folge geben, so ist der Übertritt der rumänischen Unirten zur orientalisch-orthodoxen Kirchengemeinschaft, die in Ungarn staatlich anerkannt ist und deren Bekenner gleichfalls überwiegend zur rumänischen Nationalität gehören, fast mit Sicherheit zu erwarten.

INFORMAȚIUNI

In cercurile politice și diplomatice din Sofia a produs mare nedumerire publicarea unei scrisori, pretinse apocriefe, din partea fostului ministru *Caravelov*. Scrisoarea aceasta ar fi adresat-o în Septembrie 1885 fostul principe al Bulgariei Alexandru de Battenberg regelui sîrbesc Milan. Battenberg ar fi cerut explicații dela Milan asupra concentrării trupelor sîrbești la graniță. Principile asigură tot odată Serbia, că vrea să trăiască în bună prietenie cu poporul sîrbesc căci unirea Rumeliei-orientale cu Bulgaria nu constituie nici un pericol pentru Serbia. Tot odată ruga pe Milan, că dacă Serbia și-a pus pe picior de războiu armata, să se unească cu Bulgaria la un războiu în contra Turciei. *Caravelov* adaugă la această scrisoare, că Battenberg i-a trimis-o lui, ca s'o contrasemneze, însă el n'a trimis-o la destinație, de oarece desaproba cuprinsul și scopul ei. Față de aceasta ministrul de curînd demisionat *Grecov* declară prin organul său «*Novek*» că din scrisoarea publicată de *Caravelov* numai partea primă este adevărată, dar despre o alianță de arme între Serbia și Bulgaria n'a fost vorba nici odată. Este adevărat, mai departe, ca un consiliu de miniștri hotărîse, ca principele Alexandru să ceară în ton amical lămuriri dela regele Milan asupra concentrării trupelor sîrbești, și în sensul acestei hotărîri s'a fost concepiat scrisoarea, pe care ar fi trebuit s'o înmîneze lui Milan tocmai el, *Grecov*. În noaptea precedentă plecării sale s'a înfățișat la el *Tanov* trimis de *Caravelov* și, pe baza de informațiuni sigure l'a făcut atent să nu plece, că Milan nu-l va primi. Astfel scrisoarea a rămas iar peste cîteva zile a isbucnit războiul sîrbobulgar.

A apărut în limba germană «*Rumänische Hochzeits- und Totengebräuche*, de A. Flachs, Berlin, Georg Minuth, 68 pag. 1 Marcă 50. Este o broșură ce tratează despre obiceiurile românești de nuntă și de înmormîntare.